

DAFTAR PUSTAKA

Arsip

Algemene Secretarie, “Stukken betreffende de instelling en de werkzaamheden van de Commissie voor het ontwerpen van een grondwet voor de Staat Oost-Indonesië”, Inv K.87.A, No. 1084, 1947-1948, *ANRI*, 1990.

Algemene Secretarie, “Stukken betreffende diverse valuta- en bankkwesties_ invoering van het NICA-_geld, republikeins geld, Nederlands-Indisch geld, koersverloop etc”, Inv RA 3B, No. 3345, *ANRI*, 1990.

Algemene Secretarie, “Verslag van het bezoek van M. Weisglas aan Makassar ter bespreking van de economische toestand van de negara Indonesia Timur”, Inv RA 3B, No.3202, *ANRI*, 1990.

Algemene Secretarie, Verslagen betreffende de economische besprekingen, Inv RA 3B, No.3436, *ANRI*, 1990.

Agenstchappen, Makassar 1864-1957 Ingekomen en uitgaande brieven, Desember 1946-1950 No. 1402, *Bank Indonesia*.

Circulaire 1947

Rapport van het kantoor Makassar 1948

Correspondentie met het Departement van Financien resp. de Generale thesaurie te Batavia 1938-1953, Ingekomen en uitgaande brieven, No. 1329-1330, *Bank Indonesia*.

Correspondentie van een aan Financien 1947

Correspondentie van een aan Financien 1949

Memorandum 1950

Overzicht van Remissien

Overzicht van Geldcirculatie en muntzuiwerving

Report Financial of the year

Verslag van de Javasche Bank

Verslag van de President van de Javasche Bank 1946-1950

Vetrouwelijk Circulaires Tussen Agentschappen, Circulaire “Geheim Diversen” 1934-1956, No. 2243, *Bank Indonesia*.

Circulaire 123/4 12 Mei 1950

De Javasche Bank Circulatie Muntblijtten

Geheim diversen 1947

Pasmuntcirculatie Celebes

Pasmuntvoorziening 1947

Vetrouwelijk brieven Directeur van Financien 1946

Surat Kabar

“Berita Kota”, *Indonesia Timoer*, 27 November 1948.

“De Economische Positie van Indonesië”, *Twentsch Courant*, 15 Juli 1950.

“De Javasche Bank heft haar apparatuur hersteld”, *Algemeen Handelsblad*, 19 November 1946.

“De Toestand op Celebes”, *Het Dagblad*, 19 November 1945.

“Financien en Handel”, *Het Dagblad*, 27 Maret 1947.

“Geldloterij, *De Locomotief*”, 7 Maret 1949.

“Geldcirculatie Javasche Bank”, *De Volkskrant*, 13 Oktober 1949.

“Geldzuivering op Celebes”, *Algemeen Handelsblad*, 2 Februari 1946.

“Het Japansche geld”, *Het Dagblad*, 31 Desember 1945.

“Japansch uit Circulatie”, *Zutphensch Dagblad*, 8 Maret 1946.

“Javasche Bank wordt staatsbank van RIS”, *Nieuwsblad van het Noorden*, 3 Januari 1950.

“Muntzuivering”, *Het Dagblad*, Woensdag 9 Januari 1946.

“Oost en West”, *Arnhemsche Courant*, 3 Agustus 1949.

“Oud Javasche Bank-geld zal vervangen worden”, *Het Dagblad*, 8 Januari 1948

“Papiergeld Javasche Bank”, *Het Dagblad*, Bank 15 December 1945.

“Pemberitahoean”, *Indonesia Timoer*, 9 Januari 1948

“Lotterijoeang”, *Indonesia Timoer*, 25 Januari 1948.

Buku dan Jurnal

Agung, I. A. (1985). *Dari Negara Indonesia Timur ke Republik Indonesia Serikat*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press.

Alamsyah, Pawarah, M. U., & Dianiswara, A. (2021). Kajian Kebutuhan Material pada Konstruksi Lambung Kapal Phinisi. *Jurnal Penelitian Enjiniring*, 25(1), 77-81.

- Boediono. (2016). *Ekonomi Indonesia Dalam Lintasan Sejarah*. Bandung: Penerbit Mizan.
- Creutzberg, P., & Laanen, J. (1987). *Sejarah Statistik Ekonomi Indonesia*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia.
- Djojohadikusumo, S. (1953). *Persoalan Ekonomi di Indonesia*. Jakarta: Indira.
- Gilbert, E., & Helleiner, E. (1999). *Nation-States and Money The past, present and future of national currencies*. New York: Taylor & Francis.
- Krisdiana, R., Asba, R., Sumalyo, Y., Akbar, A., & Wibawa, M. (2019). *Pusat Ekonomi Maritim Makassar Dan Peranan Bank Indonesia Di Sulawesi Selatan*. Jakarta: Bank Indonesia Institute.
- Makkelo, I. D. (2017). Penataan Kota dan Masyarakat Perkotaan: Makassar sebagai Ibukota Negara Indonesia Timur (NIT) 1946-1950. *SASDAYA Gadjah Mada Journal of Humanities*, 2(1), 315-333.
doi:<https://doi.org/10.22146/sasdayajournal.31746>
- Oey, B. (1991). *Sejarah Kebijakan Moneter Indonesia*. Jakarta: Lembaga Pengembangan Perbankan Indonesia.
- Poeze, H., & Nordholt, H. (2023). *Merdeka - Perang Kemerdekaan dan Kebangkitan Republik yang Tak Pasti (1945-1950)*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia.
- Purwestri, N., & Djaafara, R. (2012). *Gedung Bank Indonesia : Jejak Arsitektur Dalam Menggapai Kemakmuran Negeri*. Jakarta: Departemen Pendidikan dan Studi Kebanksentralan.

- Riclefs, M. (2007). *Sejarah Indonesia Modern 1200-2004*. Jakarta: PT Serambi Ilmu Semesta.
- Safitri, A. F. (2018). Dampak Pendirian Agenstchap Van de Javasche Bank te Djokdjakarta Terhadap Kondisi Sosial Ekonomi Yogyakarta Tahun 1880-1940. *Jurnal Prodi Ilmu Sejarah*, 3(4), 475-489. Diambil kembali dari <https://journal.student.uny.ac.id/ilmu-sejarah/article/view/12508/12054>
- Sukirno, S. (2019). *Makroekonomi Teori Pengantar*. Depok: Rajawali Pers.
- Wirawan, Y. (2013). *Sejarah masyarakat Tionghoa Makassar: dari abad ke-17 hingga ke-20*. Jakarta: Kepustakaan Populer Gramedia.
- Yoshimasa, S. (1996). The monetary policy in the Netherlands East Indies under the Japanese administration. *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde / Journal of the Humanities and Social Sciences of Southeast Asia and Oceania*, 152(4), 699-724. doi:<https://doi.org/10.1163/22134379-90003959>
- Yuhelson. (2019). *Pengantar Hukum Perbankan Di Indonesia*. Gorontalo: Ideas Publishing.
- Zanden, J., & Marks, D. (2021). *Ekonomi Indonesia 1800-2010 Antara Drama dan Keajaiban Pertumbuhan*. Jakarta: Penerbit Buku Kompas.

Website

- Banknotes, *Indonesian products*,
<https://www.banknotes.com/indonesia/> diakses pada tanggal 26 Juli 2025
dan 19 November 2025, pukul 22:38 WITA.

- Numista, *Netherlands Indies Japanese Occupation*,
<https://en.numista.com/catalogue/index.php?e=indonesia&r=Indonesia&st=all&cat=y&im1=&im2=&ru=&ie=&ca=3&no=&v=&a=&dg=&i=&b=&m=&f=&t=&t2=&w=&mt=&u=&g=>

- KITLV, Luitenant-Gouverneur-Generaal dr. H.J. van Mook
opent de vergadering van de Malino.
https://digitalcollections.universiteitleiden.nl/view/item/898362?solr_nav%5Bid%5D=edd0ff298a88056eddd1&solr_nav%5Bpage%5D=0&solr_nav%5Boffset%5D=12. Diakses per-tanggal 03 Juli 2025 pukul 01:43
WITA.

- KITLV, *Indonesia Timoer standplaatsen artsen*,
<http://hdl.handle.net/1887.1/item:2012469> diakses per-tanggal 03 Juli
2025 pukul 01:43 WITA.

- *Facebook/Dutch Docu Channel*,
<https://www.facebook.com/share/16hQZvzj5E/> diakses per-tanggal 2 Oktober
2025 pukul 01:43 WITA.

- Tentang BI, “Presiden De Javasche Bank 1828-1953.”,
http://www.bi.go.id/web/id/Tentang+BI/Museum/Sejarah+Bank+Indonesia/Sejarah+Pra-BI/prasejarahbi_8.htm. diakses per-tanggal 27 Juli 2025
pukul 13:43 WITA.